

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Chronicon Cisterciensis Ordinis

Le Mire, Aubert

Coloniae Agrippinae, 1614

De Morte Alberici Abbatis, & de promotione Stephani, & de institutis ac
laetitia eorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11259

Sed Dei misericordia, qui hanc iustitiam spiritualemente suis inspirauit, ad multorum profectum egregiè eam amplificare & cōsummare non cessauit, sicut sequentia declarabunt.

DE MORTE ALBERICI ABBATIS,
& de promotione Stephani, & de institutis ac latitia eorum.

*Albericus
11. Abbas
Cisterci-
ens. mari-
tar.*

*S. Step-
hanus III.
Abbas:
de quo
Martyrol.
Rom 16.
April.*

VIR autem Domini *Albericus* in schola Christi per nouem annos & dimidium regulari disciplina feliciter exercitatus, migravit ad Dominum, fide & virtute gloriosus, vitâ æternâ meritò beandus. Huic successit quidam frater *Stephanus* nomine, Anglicus natione, qui & ipse cum alijs de Molismo illuc aduenerat, quiq; amator regulæ & loci erat. Huius temporibus introduxerunt fratres vna cum eodem Abbate, ne Dux illius terræ seu alius aliquis Princeps, curiam suam aliquo tempore in illa Ecclesia tenerent, sicut antea in solemnitatibus agere solebant. Deindè ne quid in domo Dei, in qua die ac nocte deuotè seruire cupiebant, remaneret, quod superbiam aut superfluitatem redoleret, aut paupertatem, custodem virtutum, quam sponte legerant, aliquando corrumpere. Confirmauerunt, ne retinerent cruces aureas, seu argenteas, nisi tantummodò ligneas coloribus

loribus depictas; neque candelabra nisi vni
 ferreum, neque thuribula nisi cuprea vel
 ferrea; neque casulas nisi de sustaneo, vel
 lino, sine pallio, auroque & argento, neque
 albas, vel amictus nisi de lino, similiter sine
 pallio, auro & argento. Pallia verò omnia
 & cappas, atque dalmaticas, tunicasque ex
 toto dimiserunt. Sed calices argenteos, non
 aureos, sed si fieri potuerit deauratos, & fi-
 stulam argenteam, & si possibile fuerit de-
 auratam; stolas quoque ac manipulos de
 pallio tantum sine auro & argento retinue-
 runt. Pallæ autem altarium, vt de lino fie-
 rent, & sine pictura, planè præcipiebant: &
 vt ampullæ vinarie sine auro & argento
 essent. In illis diebus, in terris, vineis, ac
 pratis, curtibusque eadem Ecclesia creuit,
 nec religione decreuit. Ergo istis tempori-
 bus visitauit Deus locum, viscera miseri-
 cordiæ suæ effundens super se petentes, ad
 se clamantes, coram se lacrymantes, diu ac
 nocte longa profundaque suspiria trahen-
 tes, & dolentes, quòd successoribus pœnè
 carerent. Nam tot clericos litteratos, & no-
 biles laicos, etiam in sæculo potentes, vno
 tempore ad illam Dei gratiæ transmisit
 Ecclesiam, vt triginta simul in cellam no-
 uitiorum alacriter intrarèt, ac benè contra
 propria vitia, & incitamenta malignorum
 spirituum, fortiterque decertando, cursum
 suum

Fistulam

ad sume-

dum per

eam sa-

crum san-

guinem à

cõmuni

cantibus

laicis, &

tunc ad-

huc libe-

rum erat,

vt patet

ex vsibus

ordinis

huius. Po-

steaquam

verò ob

Huffita-

rũ turbas

vsu alte-

rius spe-

cici inter-

dictus est,

exoleuit

quoque

vsus fistu-

la.

*D. S. Ber-
nardo ei-
usque so-
ciorum sermo
esse vide-
tur.*

suum consummarent; quorum exemplo senes & iuuenes, diuersæque ætatis homines, in diuersis mundi partibus animati, videntes scilicet in istis possibile fore, quod antea impossibile in custodienda regula formidabant, illuc cōcurrere, superba colla iugo Christi suauiter subdere, dura & aspera regulæ præcepta ardentem amare, Ecclesiamque illam notabiliter lætificare ac corroborare cœperunt.

Abhinc Abbatias in diuersis Episcopatibus ordinauerunt, quæ tam largæ potenti que benedictione Domini in dies crescebant, vt infra octo annos, inter illos qui de Cisterciensi cœnobio specialiter fuerant egressi, & cæteros, qui ex eisdem fuerant exorti, duodecim cœnobia constructa fuerint inuenta.

*Infra an-
nos 20
dicunt
aij. Vide
an. 1107.*

Hactenus ex veteri historia de exordio ordinis ac cœnobij Cisterciensis, à primis Patribus Cisterciensibus conscripta: quam visum fuit publicare, ne tam illustre antiquitatis monumentum monasticis in claustris perpetuò delitesceret. Vtinam verò quis instituti Cisterciensis monachus, aut alius publicet librum, de origine & viris illustribus Ordinis Cisterciensis, qui multis in cœnobiis exstat manuscriptus: Scio delicatis quibusdam hominibus hæc talia ob verborum scabritiem, in illo æuo fami-

CISTERCIENSE. 37

familiarē non sapere: sed meminērint illi veteris illius dicti: *Historia omnium et aeternum auctores & fert & desiderat, & Ab alijs rerum, ab alijs verborū doctrina, querenda est.*

Cæterum Stephano III. Abbati Cisterciensi defuncto successum scribunt nonnulli *Vuidonem*, siue *Guidonem*. Sed Robertus Sigeberti Continuator, scribit *Rainaldus IV.* fuisse Abbatem Cisterciensem, & anno 1151. defunctus.

De *Guidone* alio Abbate Cisterciensi, & Summi Pontificis Legato, vide infra anno 1201.

Anno 1107. Obiit venerabilis *Albericus Albericus* Abbas Secundus Cisterciensis, vt testatur *II. Abbas* Robertus Abbas *Motis S. Michaelis de p-* cisterciē-
riculo maris, in Britannia minore, Ordinis *sis mori-*
S. Benedicti, qui Chronicon Sigeberti Gē- *tur.*
blacensis continuauit, & illud ipsum mul-
tis interiectis auxit & interpolauit.

ALBERICVS, inquit, Abbas Cistercij su- *Stepha-*
pernae vocationis brauiū, ad quod ibidem *nus cog-*
per nouem annos non in vacuum cucurrit, *nomeno*
decimo apprehendit. Cui successit Domi- *Hardin-*
nus Stephanus, homo natione Anglicus, re- *gum succē-*
ligionis, paupertatis, disciplinæq; regula- *dit.*
ris ardentissimus amator, fidelissimus æ-
mulator. In huius diebus verè verum esse
patuit, quod scriptum est; Oculi Domini su-
per iustos, & aures eius ad preces eorum. Nam
pusillus

pusillus grex hoc solum plangeret, quod pusillus esset: hoc solum, inquam, metuerent, & metuerent vsque ad desperationem penè Christi pauperes, suæ se non posse relinquere paupertatis hæredes. Vicinis quippe hominibus vitæ quidem in eis honorantibus sanctitatem, sed abhorrentibus austeritatem, & ita resilientibus ab eorum imitatione, quibus appropinquabât deuotione, DEVS, cui facile est de exiguis magna, de paucis facere multa, multorû præter spem ad ipsorum imitationem excitauit corda, ita, vt in cella probâdi, nouitiorû tam clerici quâ laici, & ipsi secundû nobiles atq; potentes, triginta pariter cohabitarêt. Ex qua cælica visitatione tam subita & læta, lætari non immeritò iam tandem cœpit sterilis quæ non parturiebat; quoniam multi facti sunt filij desertæ: nec cessauit eis DEVS indies multiplicare gentem, magnificare lætitiâ, donec tam suis quàm filiorum suorum, viginti infrâ annos, circiter duodecim de solis Patribus monasteriorû, tanquâ nouella oliuarum, in circuitu mensæ suæ læta conspiceret mater. Non enim arbitrata est incongruum, si sancti Patris Benedicti, cuius amplectebatur instituta, imitaretur & exempla.

Porrò à principio, cum nouos in ramos nouella cœpisset pullulare plantatio, venerabi-

*XII. cæ-
nobis mo-
nachorum
ordin. Ci
Berciens.
intra an-
nos 20.
sunt edi-
ficata.
Alij dicunt
intra an-
nos 8.*

rabilis Pater *Stephanus* sagacitate peruigili,
 miræ prouiderat discretionis scriptum,
 tanquam putationis ferramentum, ad præ-
 scindendos videlicet schismatum furculos,
 quicumque succrescentes mutuæ pacis ex-
 oriturum præfocare poterant fructum. Vn-
 de & scriptū illud, *Chartam Caritatis* com-
 petenter voluit nominari; quòd ea tantum
 quæ sunt caritatis, tota eius series redoleat;
 ità vt pœnè nihil aliud ubique profèqui
 videatur, quàm, *Nemini quidquam debeatis,*
nisi inuicem diligatis. Quæ quidem Charta,
 sicut ab eodem Patre digesta, & à XX. Ab-
 batibus confirmata, sigilli quoque Aposto-
 lici auctoritate munita est, largiùs continet
 ea quæ diximus. Ita Robertus Abbas ni-
 groꝝum monachorum Benedictinorum
 S. Michaëlis in Britannia, siue alius quispiã,
 qui Sigeberti Chronicon multis interposi-
 tis auxit.

Sunt qui tradant hanc Caritatis Char-
 tam anno 1107. ab Urbano II. Papa confir-
 matam, procurante Stephano Hardingo
 Abbato III. Cistertiensi. Diploma nondū
 vidi, nec exstat in codice Priuilegiorum
 Ord. Cistertiensis, Diuione an. 1491. edi-
 tum. Exstat autem in dicto codice diplo-
 ma sine Bulla Eugenij III. Papæ anno mil-
 lesimo centesimo quinquagesimosecundo,
 data, qua dictā Chartam Caritatis, & con-

C

suetu-

Charta
 Carita-
 tis.

suetudines ac statuta ordinis Cisterciensis confirmauit.

S Bernardus fit monachus Cistercij.

Anno IIII³. *Bernardus* annos natus circiter *xxii*. Cistercium ingressus est cum socijs amplius quàm *xxx*. sub Abbate *Stephano*, qui successerat *Alberico*. Vbi quantæ deuotionis quantique feruoris exstiterit, lingua vix exprimit. Si quidem ab ipso ingressu tanta districtione corpus affligere studuit, vt tota deinceps vita sua infirmitate multiplici laborauerit. Factum est autem post breue tempus, vt Cisterciensis Ecclesia tam rebus & gente pauper quàm tempore, nouam de cætero Domini benedictionem perciperet, & quæ prius sterilis erat, plures iam & præcipuas Abbatias parturiret. Prima siquidem *Firmitas* fuit, *Pontiniacum* III. *Claraualis* IV. *Morimundus* V. *Pulliacum*, ex quibus aliæ innumeræ diuersis locis, diuersis sunt temporibus propagatæ.

Firmitas.
Pontiniacum.
Claraualis.
Morimundus.
Pulliacum.

Ita *Robertus* monachus *Altiiffiodorensis* (aliis *Antiffiodorensis* vel *Autiffiodorensis*) in sua *Chronologia* *Trecis* in *Gallicia* anno millesimo sexcentesimo nono edita.

Pontiniacum.

Anno IIII⁴. *Pontiniacense* coenobium fundatū est in alodio *Hildeberti* Canonici *Antiffiodorensis* matris Ecclesiæ. eodem *Hildeberto* rogāte, sub *Vmbaldo* venerabili

bili Episcopo tūc Antissiodoro presidente.
 Huius cœnobij primus Abbas exstitit Do-
 minus *Hugo* vir religionis eximiæ & præ-
 cipuæ honestatis. Eodem anno *Clara* ^{auallis} *clara*
 fundata est, cuius primus Abbas exstitit ^{Valle}
 feruus Dei *Bernardus*, vir opinanissima
 sanctitate præclarus, per quem sui tempo-
 ris Ecclesia in antiquum religionis decus
 reffloruit. Ita Robertus Antissiodorensis.
 Alij dicunt *Claram Vallem* anno 1115. fun-
 datam esse. Est autem Sanctus Bernardus
 natus Fontanis, qui pagus est, vulgò *Fontai-*
ne dictus, secundo lapide à Diuione, me-
 tropoli Ducatus Burgundiæ. Visitur ibi-
 dem hodieque arx, in qua natus est. Ci-
 stertium verò distat quarto ferè miliari,
 à Diuione, vulgò *Dijon*.

Claram Vallem anno 1115. fundatam di-
 fertè scribit Cæsarius Dialogorum lib. 1.
 cap. 1. & alij passim.

Anno 1118. fundatas legò aliquot Ab-
 batias, vt *Pruliacū* in diœcesi Senonensi, *Sa-*
uiniacū in Normannia, *Tres Fontes* in d. Ca-
 talaunési, & *Curiam Dei* in d. Aurelianensi.

His ferè temporibus ab Alfonso Arra-
 gonix Rege vrbs Nonna ædificari cœpta
 est, *Montis Regalis* nomine, vt pro mu-
 nimento esset aduersus Mauros Valétinos.
 Quæ vrbs postea Sancti Bernardi hortatu,
 Templarijs militibus, exstructo dotatoq;

cœnobio, abs Rege est contributa. Hoc initium Templarijs in Hispania fuit. Vide Marianam Rerum Hispan. lib. 10. cap. 10.

Anno 1119. fundata est *Bona Vallis* in D. Viemensi in Gallia, *Bella Vallis* in D. Vefontionensi, *Fontinetum* in Burgundia, & Abbatia *Boni Radij*.

Anno 1119. Callistus II. Papa priuilegio munire voluit suos, quos magnopere diligebat, Cistertienses; quod sic habet.

Callistus Episcopus seruis seruorum Dei, charissimis in Christo filijs Stephano venerabili Cistertiensis monasterij Abbati, & eius fratribus salutem & Apostolicam benedictionem.

Ad hoc in Apostolicæ Sedis regimen, Domino disponente, promoti conspici-
mur, vt ipso præstante religionem augere,
& quæ rectè atque ad salutem animarum
statuta sunt, nostri debeamus auctoritate
officij stabilire. Idcirco filij in Christo
charissimi, petitioni vestræ charitate debi-
ta impertimur assensum, & religioni ve-
stræ paterno congratulantes adfectu, Dei
operi quod cœpistis, manum nostræ con-
firmationis apponimus. Siquidem consen-
su & deliberatione communi Abbatum, &
fratrum monasteriorum vestrorum, & E-
piscoporum, in quorum parochijs eadem
monasteria continentur, quædam de ob-
serua-

seruatione Regulæ beati Benedicti, & de alijs nonnullis, quæ Ordini vestro, & loco necessaria videbantur, capitula statuis- tis: quæ nimirum ad maiorem monaste- rij quietem: & religionis obseruantiam au- ctoritate Sedis Apostolicæ petitis confir- mari. Nos ergo vestro in Domino profe- ctui congaudentes, capitula illa & consti- tutiones auctoritate Apostolicâ confirma- mus, & omnia in perpetuum rata perma- nere decernimus. Illud nominatim omni- modò prohibentes, ne Abbatum aliquis monachos vestros sine regulari commen- datione suscipiat. Si quæ igitur Ecclesiasti- ca, sæcularisve persona nostræ conforma- tioni & constitutioni vestræ, temeritate aliqua obuiare præsumpserit, tanquam re- ligionis, & quietis monasticæ perturbatrix auctoritate Beatorum Petri & Pauli, & no- stra, donec satisfaciatur, excommunicationis gladio feriatur. Qui verò conseruator ex- stiterit, omnipotentis Dei & Apostolorum eius benedictionem & gratiam consequatur. Interdicimus autem ne quis conuersos laicos professos vestros ad habitadum sus- cipiat. Ergò Callistus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus confirmaui & subscripsi. Datum Sodoloci per manum Chryfogoni S. R. E. Diaconi Cardinalis Bibliothecarij decimo Kalen. Ianuarij, Indictione XII. Incarna-

tionis Dominicæ millesimo centesimo decimo nono, Pontificatus autem Domini Callisti Secundi Papæ anno 1.

Anno 1120. Altifiodorēsem regebat Ecclesiam *Hugo*, S. Germani primus Abbas, S. Hugonis Cluniacensis Abbatis nepos, vir pro virtutum suarum insignibus perpetuò memorandus. Hic ordinem Cisterciensem qui tunc temporis adhuc recens erat, dulcissima visitatione frequentabat, & iuxta facultatem suam ei in multis necessaria ministrabat. Suo enim tempore eiusdem ordinis Abbatia, *Regniacum*, *Rupes*, *Bonus Radius* foundationis habuerunt initium, & per manus eius, tum in ministrando necessitatibus eorum, tum in acquirendo possessiones, non modicum incrementum. Ita Robertus in Chronico Altifiodorensi.

Regniacum.

Rupes.

Bonus

Radius,

vulgò

Boras.

Pomariū.

Viuebat his temporibus Cuno Episcopus Argentinensis, qui cum nonnullis è nobilitate Argentinēsi, dicitur ædificasse monasterium S. Bernardi in Pomario, vulgò *Baumgarten*; vt tradit Franciscus Guillimannus in historia Episcoporum Argent.

Fusinacū.

Anno 1121. fundatur *Fusinacum* in dicecesi Laudunensi, *Bonus locus* in d. Lemonicensi, *Oratorium* in d. Andegauensi, & Abbatia *de Eleemosynis* in d. Carnotensi.

Anno 1122. Fredericus I. Archiepiscopus
Colo

Coloniensis fundavit in sua dicecesi Abbatiam *Veteris Campi*, primo Abbate Henrico cum XII. fratribus ex Morimundensi cœnobio euocato: vt tradit Chronicon eius monasterij. Ioannes Ditmarus & alij.

*Vetus cœ-
pus in d.
Coloniens-
si.*

Huius celeberrimi Monasterij Abbati parent circiter septuaginta, tam virorum quàm fœminarum cœnobia, per VVestphaliam & inferiorem Germaniam, numeranturq; à die foundationis vsque ad annum Domini 1613. Abbates trigintasetem, quorum penultimus Godefridus Draeck, monasterio per bellorum violentiam deserto, magna prudentia & diligentia, difficillimis temporibus, nihilominus suis prospexit. Crebris quoque & periculosis itineribus, licet imbecillo corpore, non tamen animo, susceptis, hoc sedulò curavit, vt in omnibus monasterijs suæ curæ & visitationi commissis, monastica disciplina quàm optimè conseruaretur. Præfuit annos circiter triginta, relinquens successorem D. Carolum æquè prudentem & sedulum.

Anno 1124. fundatur *Bona Vallis* in d. Pictauiensi, & *Fons Sancti Ioannis* in d. Senonensi.

Anno 1126. *Ebracum*, Abbatia dicecesis Herbipolensis fundatur à Bernone & Richouino, fratribus, viris nobiles: teste

*Ebracum
in d. Her-
bipolensi.*

Gaspere Bruschio in Chronologia monasteriorum Germaniæ. Idem tradit ex hoc loco olim monachos euocatos ad *S. Gothardi* Abbatiam in Hungaria, *Runam*, *Alderspachium*, *S. Crucis* monasterium in Austria, *Pellisium* in Hungaria, & alia alibi cœnobio gubernanda. Bruschium ipsum loquentem audiamus.

ANNO
1119.

Opulentissimum istud cœnobium in Ostrorodanis, quarto lapide à Schueinfordia situm, fundatur an. 1126. à Bernone & Richouio, Equitibus fratribus, qui an. 1119. consentiente sorore Berthilde, hoc castrum suum Ebraulatronum olim speluncam, in domum precationis conuertere statuerant.

Horum tumulus spectatur in laterali *S. Michaelis* sacello. Solent & in hoc cœnobio conditi Episcoporum *Herbipolensium* corda, corporibus post obitum exsecta.

Est hic etiam sepulta *Gertrudis Imperatrix* *Conradi III.* coniux, quæ cum marito suo plurima huic Monasterio beneficia contulit, ut secundarij fundatores merito habeantur; una cum filio *Frederico Sueuorum Duce*, hic pariter sepulto.

Habet huius loci Abbas sua cura ac visitationi commissas, septem potentes monachorum Abbatis; videlicet:

Runam, in Styria, aut *Tirolensi Comitatu*, apud *Græcium*;

LAW-

Lanckenheimium, in Voitlandia;
Fontem Salutis, in Marchionatu Bran-
 deburgensi.

Nepomungum, in Bohemia.

Alderspachium, in Bauaris.

Bildhusam, in Rhomenfi ditione,
 Ostrofrancis & Hassis vicina, *Villershey-*
mium.

Monialium verò tres Abbantias;

Portam celi, apud Herbipolim.

Schonauium, in silua Odonis.

Pirckenfeldam, apud Neostadium.

Primus huius loci Abbas fuit Adamus vir bo-
 nus & sapiens, cuius S. Bernardus Abbas Clare-
 uallen. in epistolis meminit. Huic & ista alia
 decem iam dicta Abbatia, in Germania eodem
 ferè tempore instituta, tanquam Patri ac pri-
 mario inspectori sunt commissa.

Octauus Abbas VVinricus præfuit an. 1282. Collegium
 qui Herbipoli, in celebri id temporis Academia, ^{Herbipo-}
 collegium siue domum studij, vt nuncupant, Ci- ^{lense.}
 stertiensis instituti sodalibus erexit. Quod col-
 legium Ioannes Abbas Cistertiensis an. 1284.
 confirmavit, & iisdem, quibus Parisiense, priui-
 legij donauit.

Sic postea sub Petro Abbate XIII. cum Aca-
 demia Heidelbergensis à Ruperto Palatino Rhe-
 ni an. 1394. esset instituta, domus S. Iacobi, ex-
 tra muros Heidelbergenses sita, ad Ebracen-
 sem Abbatiam spectans, in collegium studiofo-

rum ordinis Cisterciensis est conuersum. Ita Bruschius.

ANNO Anno 1127. fundata est Abbatia Belli-
1127. beci in Normannia.

ANNO Anno 1128. Trevis in Gallia habitum est
1128. Concilium à plurimis Episcopis & Abbati-
bus, ordinis presertim Cisterciensis, vt à Ste-
phano Cisterciensi, Hugone Pontiniacensi,
Bernardo Clarevallensi & alijs. In quo Cõ-
cilio Militibus siue Equitibus Templarijs
Regula & vestis alba est assignata. Memi-
nit huius Concilij Guil. Tyrius libr. 12. de
bello sacro cap. 7. sed perperam ibi, vt & in
Tomis Cõciliorum à Seuerino Binio Co-
loniæ editis, legitur *Concilium Cretense*, pro,
Trecense. Idem Binus, auctoritatem Baro-
nij secutus, hoc Concilium anno 1127. ce-
lebratū tradit, ex Guilielmo Tyrio malè,
vt arbitror, intellecto. Cæterum cum Pa-
risijs anno 1610. negotiorum causa versa-
rer, in bibliotheca monasterij S. Victoris
ad muros vrbis Parisiensis, incidi in ipsam
Templariorum Regulam, typis nondum
editam. Quam quidem, vtpotè à *S. Bernar-*
do Abbate Clarevallensi (vt ex Prologo pa-
tet) dictatam, operæ pretium huic
Chronico inserere. Exstat eius-
dem S. Bernardi Sermo ad
milites Templi.

REGV-